

مقدمه

بشر با حرکت در مسیر رشد و تکامل، بر ضرورت پلانگذاری جهت سامان بخشیدن به حیات خود پی برده و آن را منحصی ابزار مهم در خدمت مدیریت در هر سطحی مورد توجه قرار داد است.

ادارات امروزه آنقدر پیچیده است که بدون پلانگذاری علمی و دقیق، نمی تواند به موفقیت دست یابد. پلانگذاری مقتضی آگاهی از قوت ها و ضعف ها و همچنان فرصت ها و تهدید ها و پیش بینی رویا روی با آنها است. پلانگذاری نقش بسیار مهم در هدفمند ساختن فعالیت ها دارد.

با توجه به این حقیقت، تهیه پلان ها، مخصوص پلان استراتژیک حتی در سطح یک دیپارتمنت به حیث واحد سومی در چوکات پوهنجی شرعیات پوهنتون، جهت پیشبرد کارهای علمی، تدریسی و اداری و برای دست یافتن به اهداف از قبل تعیین شده و رسیدن به مرحله اعتراف دهی، امری نهایت ضروری است.

دیپارتمنت فقه و قانون از عمده ترین دیپارتمنت های پوهنجی های شرعیات می باشد که در تربیه کادر علمی، قضائی و عدلی و همچنان تولید علم؛ نقش اساسی ایفا نموده و از این طریق در تأمین آرامش، ثبات و استقرار در جامعه سهم می گیرد.

دیپارتمنت فقه و قانون پوهنجی شرعیات پوهنتون تخار با وجود مشکلات و فراز و نشیب های که از بدو تأسیس دامنگیرش گردیده منحصی یک کانون علمی و آموزشی، مسؤولیت و مکلفیت ایمانی و میهنی خود را در قبال فرزندان کشور تا جای که مقدور بوده انجام داده است.

همه می دانیم که جوامع بشری و نهادها و ارگان های موجود در آن همیشه به سمت انکشاف و توسعه در حرکت اند، دیپارتمنت فقه و قانون به حیث یک نهاد علمی به سیر صعودی خود ادامه داده، و گامهای استوار بخاطر محقق ساختن اهداف مورد نظر بر داشته است، این دیپارتمنت بخاطر هرچه بهتر شدن روند کاری از نظر کمی و کیفی و در زمینه های مرتبط، می خواهد پس از سپری شدن میعاد زمانی پلان استراتژیک پنج ساله قبلی (سال های 1397 الی 1401)، پلان استراتژیک و راهبردی جدید تدوین کند، و بدین منظور کمیته ای را متشکل از اسامی ذیل ایجاد نموده و تدوین آن را بدوش آنها گذاشته است:

- 1- استاد سید عتیق الله حامدی به حیث مسؤل
- 2- استاد سعد الدین سعیدی
- 3- استاد رحیم الله پیمان
- 4- استاد عبد الواحد کریمی
- 5- استاد هدایت الله اکبری

این استراتژیک پلان با الهام از آموزه های اسلامی، اصول، معیار ها و موازن حاکم بر تحصیلات عالی افغانستان ساخته شده، و رهبری و اعضای کادر علمی دیپارتمنت را در جهت انجام فعالیت ها و برنامه های مربوطه به سوی

آینده روشن و نوین سوق می دهد، و مسلماً طی نمودن مسیر بالندگی و پویایی و محقق نمودن اهداف مورد نظر در پوهنتون تا حدود زیادی بسته به تطبیق این پلان استراتژیک می باشد.

این سند معتبر که پس از فکر و دقت فراوان و توسط استادان نامبرده ساخته شده، دیپارتمنت را در جهت دستیابی به اهداف والا و عرضه خدمات تحصیلی با کیفیت و انجام تحقیقات علمی برتر به خواست الله متعال، کمک شایانی خواهد نمود، و هیچگاه دیپارتمنت نمی تواند بدون داشتن چنین سند راهبردی و نقشه از قبل طرح شده، به اهداف خود طور شاید و باید دست یابد.

این سند، تصویر درست از دیدگاه، مأموریت و نقاط قوت و ضعف، و فرصت ها و تهدید ها ارائه می نماید، و چگونگی تبدیل ضعف ها به قوت ها و برطرف کردن چالشها و تهدید ها را تبیین می کند.

در این پلان استراتژیک، بر علاوه مطالب فوق، به تثبیت و شرح مطالب اصلی مرتبط به **(تحقیق، آموزش الیکترونیک، کسب عواید، انکشاف جامعه و فعالیت های بین المللی)** و سایر موارد ضروری از قبیل داشتن اداره سالم و پاسخگو نیز پرداخته شده است.

برای تدوین و تهیه دقیق پلان استراتژیک، پرسشنامه های متعدد تهیه، و جهت نظر خواهی و تثبیت نقاط قوت و ضعف، و همچنین فرصت ها و تهدید ها برای ارگانها، پوهنچی ها و . . . فرستاده و دو باره دریافت و توحید گردیده، و اسناد آن ها را در فایل جداگانه تنظیم نموده ایم.

این پلان استراتژیک، با رعایت اولویت بندی اهداف مورد نظر، برای مدت پنج سال آینده از سال 1402 مطابق با 1444 هـ ق الی سال 1406 هـ ش مطابق با 1449 هـ ق تدوین گردیده است.

با احترام

پوهندوی دكتور سيد عتيق الله حامدی

آمر دیپارتمنت فقه و قانون

مبحث اول - معرفی دیپارتمنت

(1) تاریخچه دیپارتمنت فقه و قانون:

این دیپارتمنت همزمان با تأسیس پوهنخی شرعیات در سال 1370 هـ ش در پشاور کشور پاکستان ایجاد گردیده، برای مدت چند سمستر در آنجا فعالیت اکادمیک خود را به پیش می برد، و پس از پیروزی مجاهدین در جنگ در برابر اتحاد جماهیر شوروی، در سال 1373 هـ ش به ولایت تخار انتقال نموده، و در سال 1374 مجدداً به فعالیت های علمی، تحقیقی و تدریسی خویش در ولایت تخار آغاز به کار نمود، و تا الحال در راستای محقق ساختن اهداف خاص خود به پیش حرکت می کند.

هدف از ایجاد دیپارتمنت نام برده، تربیت کادر های ورزیده در بخشهای: علمی، دعوتی، عدلی، وقضایی بوده که به لطف الله متعال تا حدود زیادی به این هدف نایل آمده است.

این دیپارتمنت که در بدو تأسیس فعالیت خویش را با تعداد چند تن از اعضای کادر علمی آغاز نموده بود؛ در سال جاری نوزدهمین دور فارغان خود را به جامعه تقدیم نمود، که تعداد فارغ شوندگان از این دیپارتمنت از اولین دور فراغت تا اکنون به 993 بالغ می شوند.

در حال حاضر دیپارتمنت با حفظ بست های نه گانه کدري، و با کسب تجارب در زمینه تحقیق، تدریس و فعالیت های گوناگون علمی، فعالیت های علمی و تدریسی خود را طبق پلان و برنامه مؤثر زیر اداره آمر دیپارتمنت محترم پوهندوی سید عتیق الله حامدی به پیش می برد.

(2) دیدگاه / چشم انداز (vision)

دیپارتمنت فقه و قانون می خواهد، در پنج سال آینده، با تطبیق نصاب درسی، عرضه خدمات تحصیلی و انجام تحقیقات علمی معیاری، به عنوان یک برنامه معتبر علمی در سطح کشور تبارز نماید.

(3) مأموریت / رسالت (mission)

دیپارتمنت فقه و قانون؛ رسالت خود می داند که خدمات تحصیلی و آموزش معیاری را برای فرزندان کشور ارایه و ظرفیت علمی استادان و مهارت های تحقیقی و تدریسی آنان را ارتقا بخشیده و بدین وسیله در انکشاف جامعه سهم فعال داشته باشد.

(4) ارزش های دیپارتمنت:

✓ پایبندی به اصول و احکام اسلامی؛

- ✓ تعهد و مسؤلیت پذیری؛
- ✓ امانت داری و صداقت در انجام وظیفه؛
- ✓ مرجعیت و مقبولیت علمی در میان مردم؛
- ✓ عدالت، شفافیت و حسابدهی؛
- ✓ تلاش، ابتکار و نوآوری در حوزه علم؛
- ✓ توجه به کرامت انسانی و احترام متقابل؛
- ✓ پاسخگوئی به نیازهای علمی جامعه؛
- ✓ کیفیت در ارائه خدمات آموزشی و تحقیقی؛
- ✓ پرهیز از هرگونه تعصب، تبعیض و برخورد های خشونت آمیز؛

5) و دست آورد های دیپارتمنت

أ- در بخش زیر بنا:

1. تجهیز دفتر اداری دیپارتمنت؛
2. ایجاد یک کتابخانه کوچک در داخل دیپارتمنت؛

ب- در بخش محصلان:

1. تدریس و فارغ دهی تعداد (997) تن در (19) دور فراغت، و تقدیم آنها جهت خدمت گذاری به جامعه؛
2. اشراف و راهنمایی مونوگراف های شاگردان و تهیه یک ذخیره علمی قابل استفاده از این طریق؛
3. کسب مهارت های: قضاوت، مشوره دهی، پروپوزل نویسی و کارآموزی در زمینه های مربوط به مسلک توسط شاگردان و به کمک کلینیک حقوقی؛

ج- در بخش استادان:

آمار استادان هرچند از نظر کمیت طی سالهای متمادی افزایش نیافته، و از این بابت دیپارتمنت پیشرفتی نداشته، ولی از نظر درجه تحصیل و رتب علمی پیشرفتی قابل ملاحظه صورت گرفته است. از نظر درجه تحصیل: یک تن استاد برنامه دکتورا را فراگرفته و با اخذ درجه امتیاز فراغت حاصل کرده است، و چهار تن استاد از مرحله ماستری فارغ گردیده اند. و یک تن استاد شامل برنامه ماستری است و عنقریب فارغ خواهد شد.

ار نظر رتبه علمی: دو تن استاد به رتبه علمی پوهنوال و چهار تن به رتبه علمی پوهندوی و یک تن به رتبه عملی پوهنمل و یک تن به رتبه علمی پوهنیار ارتقا کرده اند.

ت- در بخش تحقیقات:

در این بخش تحقیقات علمی زیر انجام یافته است:

1. تألیف (4) نسخه کتاب درسی تحت عنوان (فقه دعوی) و (تحلیل فقهی قانون مدنی، نظریه التزام و حقوق عینی) برای شاگردان دیپارتمنت؛
2. تهیه و تحریر (20) آثار علمی ترفیعی؛
3. تهیه و دفاع (4) آثار علمی - تحقیقی (تیزس ماستری)؛
4. تهیه و دفاع (2) آثار علمی - تحقیقی (رساله دکتورا)؛
5. تعداد (11) مقالات علمی - تحقیقی بین المللی؛
6. تعداد (51) مقالات علمی - تحقیقی داخلی؛
7. تعداد بی شمار کنفرانس های علمی؛

ث- در بخش تدوین اسناد، میکانیزم ها، رهنمود ها، و غیره:

- 1) میکانیزم تهیه پلانها (استراتژیک، عملیاتی، تطبیقی و انکشافی دیپارتمنت)
- 2) میکانیزم تهیه و ترتیب کورس پالیسی ها؛
- 3) میکانیزم مکافات و مجازات؛
- 4) میکانیزم تهیه و ترتیب پلان های عملیاتی انفرادی اعضای کادر علمی؛
- 5) میکانیزم تهیه گزارش فعالیت های اعضای کادر علمی؛
- 6) تهیه رهنمود ترجمه برای شاگردان جهت تهیه مونوگراف؛
- 7) تدوین کتابک دیپارتمنت جهت معرفی دیپارتمنت و فعالیت های علمی و . . . آن؛

6) حالت موجود دیپارتمنت:

أ- در بخش تشکیل: این دیپارتمنت متشکل از آمر دیپارتمنت، منشی و اعضای کادر علمی می باشد، که

در نمودار ذیل نمایان می گردد:

امارت اسلامی افغانستان
وزارت تحصیلات عالی
پوهنتون تخار
پوهنځی شرعیات

دیپارتمنت فقه و قانون
 نمودار تشکیلاتی دیپارتمنت فقه و قانون برای سال 1402 هـ ش
 دکتور سید عتیق الله حامدی

آمر دیپارتمنت

پوهنمل هدایت الله اکبری

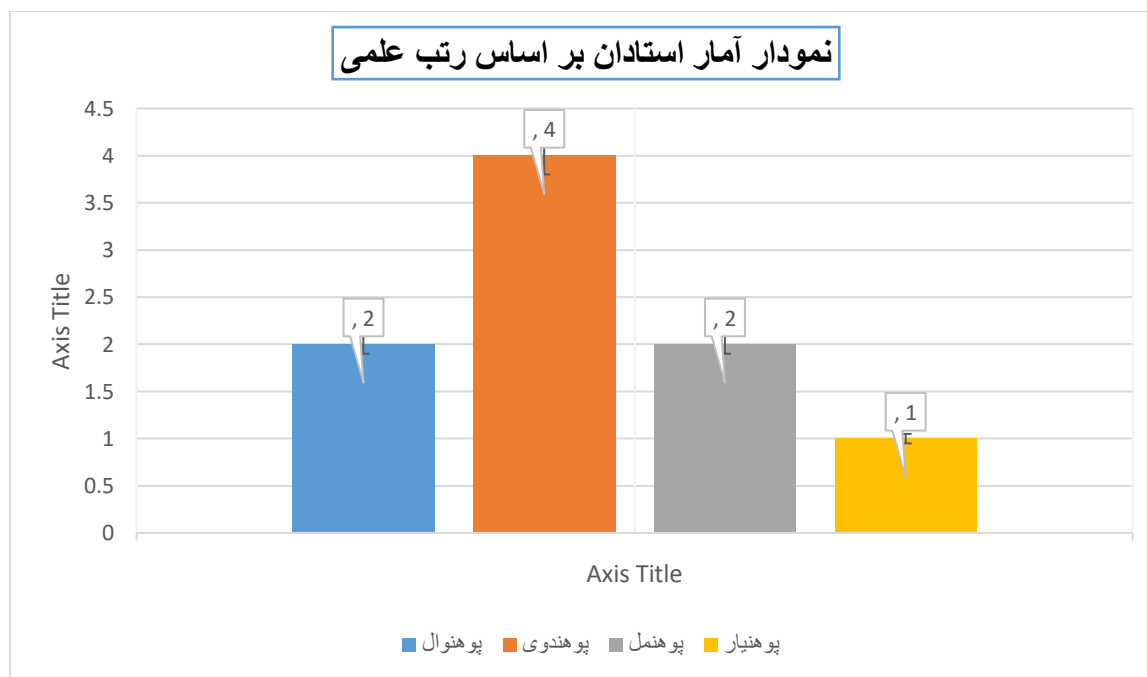
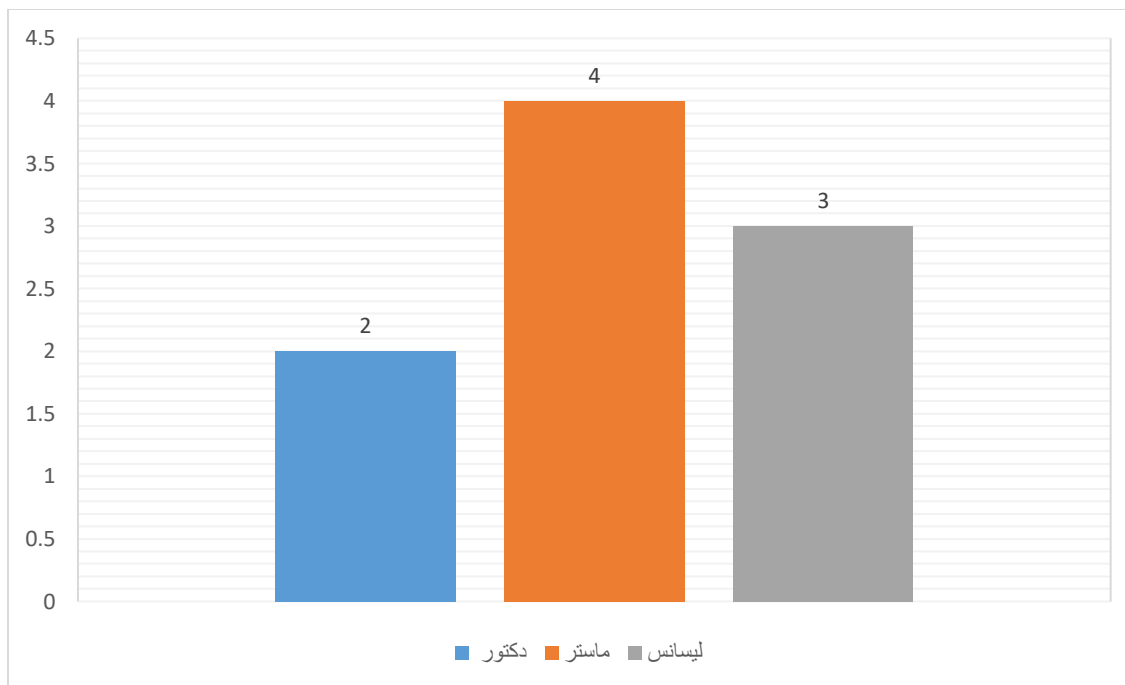
منشی دیپارتمنت

عبد الودود عابد	عبد الاحد انصاف	سعد الدین سعیدی	رحیم الله پیمان	غلام ربانی رحمانی	عبد الواحد کریمی	عتیق الرحمن صابری
عضو	عضو	عضو	عضو	عضو	عضو	عضو

اعضای کادر علمی دیپارتمنت با تفکیک درجه تحصیل و رتب علمی:
 جدول شماره (1)

شماره	نام و تخلص	رشته تحصیل	درجه تحصیل	رتبه علمی	محل تحصیل
1	عبد الاحد انصاف	فقه	دکتور	پوهنمل	پوهنتون اسلامی امام محمد- ریاض
2	عبد الودود عابد	فقه و قانون	لیسانس	پوهنوال	دعوت و جهاد
3	سعد الدین سعیدی	تفسیر و حدیث	ماستر	پوهنوال	شرعیات ننگرهار
4	سید عتیق الله حامدی	شریعت و قانون	دکتور	پوهندوی	شرعیات کابل و ننگرهار
5	غلام ربانی رحمانی	فقه	فوق لیسانس	پوهندوی	پوهنتون اسلامی ساینس و تکنولوژی- پشاور
6	عبد الواحد کریمی	فقه و قانون	لیسانس	پوهندوی	دعوت و جهاد
7	رحیم الله پیمان	فقه و قانون	ماستر	پوهندوی	شرعیات تخار و کابل
ژس	هدایت الله اکبری	شریعت و قانون	ماستر	پوهنیار	شرعیات تخار و ننگرهار
9	عتیق الرحمن صابری	فقه و قانون	جریان ماستری	پوهیالی	شرعیات تخار، ترکیه

نمودار آمار استادان بر اساس درجه تحصیل

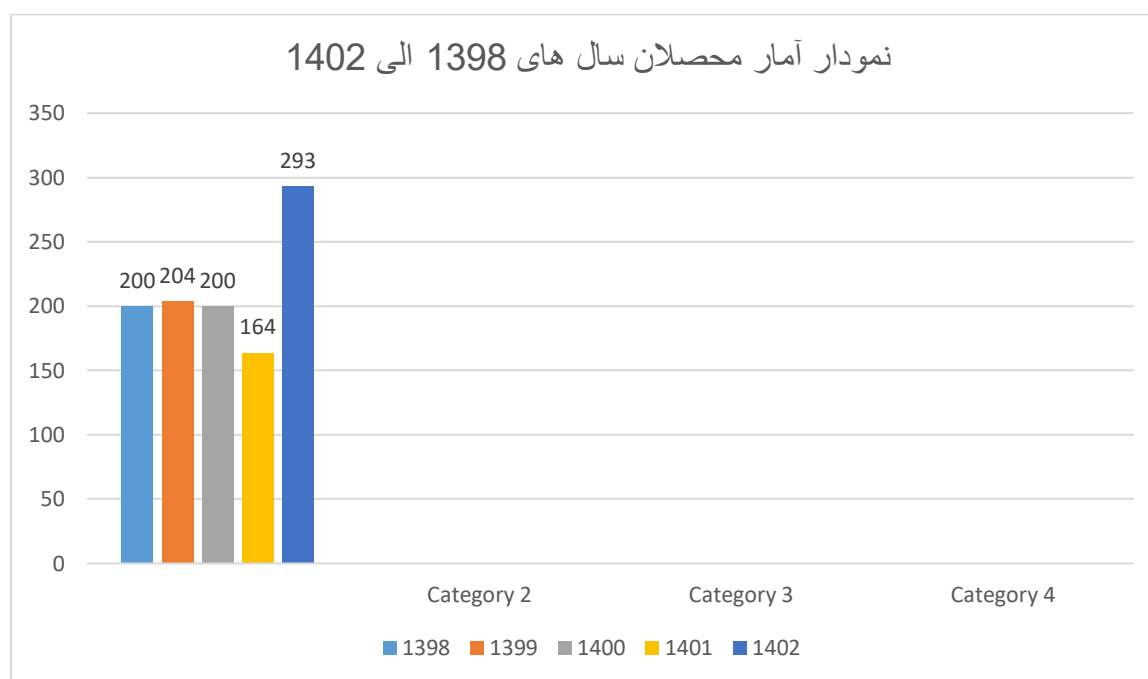
ب- در بخش آمار محصلان:

دیپارتمنت فقه و قانون به تعداد () شاگرد در چهار صنف درسی ذکور و یک صنف درسی اناث دارد، که در نمودار ذیل درج گردیده است:

جدول شماره (2)

سال	تعداد	مجموع

200	199	ذکور	1398
	1	اناث	
204	198	ذکور	1399
	6	اناث	
200	195	ذکور	1400
	5	اناث	
164	149	ذکور	1401
	15	اناث	
293	243	ذکور	1402
	50	اناث	
1061	مجموع کل		

ت- در بخش منابع فیزیکی:

دیپارتمنت در حال حاضر، دارای یک دفتر اداری همراه با تجهیزات مناسب و چهار صنف درسی مجهز با پروجکتور، و برخی وسایل تدریسی دیگر می باشد؛
 ت- در بخش انجام فعالیت ها و تحقیقات علمی:

-چنانچه اشاره شد-استادان دیپارتمنت طی چند سال گذشته آثار تألیفی، آثار علمی تحقیقی، تیزس های ماستری، رساله دکتورا، مقالات علمی - تحقیقی بین المللی، مقالات علمی - تحقیقی داخلی و کنفرانس های علمی تألیف و تحریر کرده اند.

با توجه به حالت موجود دیپارتمنت و مطالعه پلان های عملیات و تطبیقی مبتنی بر پلان استراتژیک سال 1397 - 1401 داسته می شود که دیپارتمنت در زمینه تحقق اهداف و برنامه های پلان استراتژیک گذشته موفقیت بالا نداشت است.

عوامل: عدم موفقیت لازم دیپارتمنت در دست یابی به اهداف را می توان در نکات ذیل خلاصه کرد:

شیوع ویروس کرونا در چند سال متوالی؛

شدت جنگ ها در سال های 1399 و 1400 و نا امنی های ناشی از آن؛

تحولات بزرگ (سقوط حکومت جمهوریت و برپائی نظام امارت اسلامی) و آشفتگی، بحران اقتصادی و قلت

امکانات حکومت و وزارت تحصیلات عالی؛

این ها عمده عواملی بودند که دست یابی دیپارتمنت به اهداف استراتژیک را متأثر ساختند.

مبحث دوم - تحلیل عوامل تأثیر گزار در تدوین پلان استراتژیک

بدون شک تدوین یک پلان استراتژیک علمی و قابل تطبیق زمانی میسر است که تدوین کنندگان، عوامل

تعیین کننده نوعیت پلان استراتژیک را به خوبی شناسائی کنند، این گونه عوامل در بخش: داخلی و خارجی تقسیم

بندی شده و در این مبحث، تحلیل و با استفاده از آن، نوعیت استراتژیک پلان تثبیت گردیده است:

تحلیل عوامل محیط داخلی (قوت ها و ضعف ها)

شماره	عوامل داخلی (قوت ها و ضعف ها)			ضریب وزنی	امتیاز وزنی	ضریب موزون
اولا:	قوت ها					
1	دارا بودن رشته کاربردی مؤثر تعلیمی مورد نیاز جامعه	0.04	4	0.16		
2	داشتن اعضای کادر علمی به سویه های داکتر ماستر؛	0.04	4	0.16		
3	سابقه تدریس و تجارب تدریسی کافی در استادان دیپارتمنت؛	0.04	4	0.16		
4	داشتن صنوف درسی؛	0.03	4	0.12		
5	داشتن برخی وسایل و تجهیزات تدریسی (پروژکتور و وایت بورد)؛	0.03	3.3	0.099		
6	داشتن محیط و فضای سالم و سرسبز؛	0.02	2.5	0.05		
7	دست رسی نسبی به انترنت و تکنولوژی؛	0.03	3.5	0.105		
8	موجودیت کتابخانه نسبتا غنی در پوهنچی؛	0.04	3.8	0.114		
9	داشتن نصاب درسی تأیید شده از سوی وزارت تحصیلات عالی؛	0.03	4	0.12		
10	سپری نمودن ورکشاپ های آموزشی شاگرد محور و مبتنی بر هدف توسط استادان؛	0.03	4	0.12		
11	داشتن توانائی و ظرفیت انجام تحقیقات علمی؛	0.03	4	0.12		
12	داشتن استادان دارای رتب علمی بلند؛	0.03	4	0.12		
13	دسترسی دوامدار به قرطاسیه باب مورد ضرورت؛	0.02	3.2	0.064		
14	دارا بودن ظرفیت ساخت و ساز و تدوین پلان های مختلف مربوطه؛	0.03	4	0.12		
15	موجودیت هماهنگی و شفاییت کاری؛	0.03	4	0.12		
16	داشتن دفتر اداری مجهز با تجهیزات (میز، چوکی، فرنیچر و الماری)	0.02	3.5	0.07		
17	داشتن مدیریت مطلوب و کارآمد	0.04	4	0.16		
ثانیا:	ضعف ها					
18	کمبود اعضای کادر علمی؛	0.05	1.5	0.075		
19	عدم معیاری بودن کتابخانه به علت عدم استخدام کتابدار مسلکی؛	0.04	1.5	0.06		

0.045	1.5	0.03	20	قلت تجهیزات مورد ضرورت؛
0.05	1	0.05	21	عدم دریافت بورسیه ها، مخصوصا در چند سال اخیر؛
0.04	2	0.02	22	نداشتن کارمند اداری و کارکن خدماتی در سطح دیپارتمنت؛
0.03	1	0.03	23	ناکافی بودن صنوف درسی هم از لحاظ کمی و هم از لحاظ کیفی؛
0.06	1.5	0.04	24	نبود توأمیت ها با نهاد های مماثل و ارگانهای دولتی در سطح دیپارتمنت؛
0.045	1.5	0.03	25	ناکافی بودن و ظرفیت پائین انترنت؛
0.06	2	0.03	26	کمبود وسایط ترانسپورتی؛
0.04	2	0.02	27	نداشتن امکانات سیر های علمی؛
0.04	1	0.04	28	پائین بودن سطح علمی و توانائی فهم درس در اکثریت شاگردان؛
0.045	1.5	0.03	29	نبود صنوف درسی معیاری که بتوان روش شاگرد محور و آموزش گروهی را تطبیق کرد؛
0.03	1.5	0.02	30	نبود هزینه لازم جهت چاپ و نشر آثار علمی استادان؛
0.03	1.5	0.02	31	ظرفیت پائین ساخت و تهیه پلانها
0.03	1.5	0.02	32	قلت همکاری از سوی اعضای دیپارتمنت
2.667		1		میزان

جدول (4) تحلیل عوامل محیطی داخلی (قوت ها و ضعف ها)

جدول (6)، تحلیل عوامل محیط داخلی را نشان می دهد که قوت های موجود در دیپارتمنت فقه و قانون برضعف هایش غلبه دارد، و این حالت بیان میدارد که این برنامه علمی درحال پیشرفت قرارداشته است.

تحلیل عوامل محیط خارجی (فرصت ها و تهدید ها)

شماره	عوامل محیط خارجی (فرصت ها و تهدید ها)		
	ضریب	امتیاز	ضریب
	وزنی	وزنی	موزون
			فرصت ها
1	0.08	3	0.24
			اولا
1			موجودیت امنیت سراسری در کشور؛
2	0.07	4	0.28
			توجه و حمایت وزارت محترم تحصیلات عالی از پوهنتون ها و برنامه های علمی؛

0.24	4	0.06	توجه و همکاری اداره محلی ولایت و سایر ریاست ها ولایت تخار با پوهنتون تخار و برنامه های علمی آن؛	3
0.32	4	0.08	هوای پاک و آب سرشار و محیط سالم زیست؛	4
0.21	3.5	0.06	موجودیت تفاهمنامه ها بین پوهنتون تخار و پوهنتون های داخلی و خارجی و بین پوهنهی شرعیات با ریاست های مختلف ولایت تخار که دیپارتمنت می تواند از مفاد این تفاهمنامه های یخ و خوب استفاده و افاده کند؛	5
0.18	3	0.06	خوشبینی مردم تخار نسبت به پوهنتون تخار و برنامه های علمی آن؛	6
0.28	3.5	0.08	علاقه مندی فرزندان کشور به رشته تحصیلی فقه و قانون ؛	7
0.32	4	0.08	اعتبار دیپارتمنت به حیث یک نهاد مؤثر در عرصه علوم شرعی	8
			چالش ها	ثانیا
0.075	1.5	0.05	تأخیر در پروسه تقرری استادان؛	9
0.1	2	0.05	قلت رعیات تخصص و شایستگی در استخدام کارمندان؛	10
0.1	2	0.05	نبود دسترسی به بودیجه انکشافی؛	11
0.06	1.5	0.04	دست درازی غاصبین زمین و ایجاد موانع جهت تطبیق شهرک استادان ؛	12
0.068	1.7	0.04	پیچیدگی و زمانگیر بودن پروسه ترفیع علمی استادان؛	13
0.09	1.5	0.06	ندرت دست یابی به بست های کادری؛	14
0.06	2	0.03	قلت همکاری در سطح دیپارتمنت؛	15
0.045	1.5	0.03	قلت همکاری از سوی ادارات ذیربط جهت پذیرش کار آموز	16
0.08	1	0.08	ندرت استخدام فارغین دیپارتمنت در ادارات و نهاد های حکومتی	17
2.748		1		میزان

جدول (5) تحلیل عوامل محیط خارجی (فرصت ها و تهدید ها)

جدول (7)، تحلیل عوامل محیط خارجی (فرصت ها و تهدید های) دیپارتمنت فقه و قانون را نشان می دهد و بیان می دارد که فرصت های بیرونی این برنامه علمی برچالش های بیرونی آن غلبه داشته، و این حالت بیان می دارد که دیپارتمنت در وضعیت تهاجمی قرار گرفته است.

مقایسه عوامل محیطی (داخلی و خارجی) و تعیین حالت استراتژیک

نمره نهایی ماتریس ارزیابی عوامل داخلی

1

2.5 2.667

4

<p>1</p> <p>استراتژی محافظه کارانه</p>	<p>2</p> <p>استراتژی تهاجمی موقعیت دیپارتمنت فقه و قانون</p> 	<p>4</p> <p>2.748</p> <p>2.5</p>	<p>نمره نهایی ماتریس ارزیابی عوامل خارجی</p>
<p>3</p> <p>استراتژی تدافعی</p>	<p>4</p> <p>استراتژی رقابتی</p>	<p>1</p>	

جدول (6) مقایسه عوامل محیط خارجی و داخلی و تعیین حالت استراتژیک

جدول (6) مقایسه عوامل محیط بیرونی و درونی و تعیین موقعیت و حالت استراتژیک پوهنحی شرعیات را نشان می دهد و بیان می دارد که این نهاد تحصیلی درموقعیت استراتژی تهاجمی قرار گرفته است.

تحلیل عوامل محیطی (داخلی و خارجی) طبق تحلیل سوات (SWOT)

جدول تحلیل سوات با درنظرداشت فکتورها و عوامل داخلی و خارجی

<p>ضعف‌ها (Weaknesses)</p> <p>عدم معیاری بودن کتابخانه به علت عدم استخدام کتابدار مسلکی؛</p> <p>قلت تجهیزات مورد ضرورت؛</p> <p>عدم دریافت بورسیه ها، مخصوصا در چند سال اخیر؛</p> <p>نداشتن کارمند اداری و کارکن خدماتی در سطح دیپارتمنت؛</p> <p>ناکافی بودن صنوف درسی هم از لحاظ کمی و هم از لحاظ کیفی؛</p> <p>نبود توأمیت ها با نهاد های مماثل و ارگانهای دولتی در سطح دیپارتمنت؛</p> <p>ناکافی بودن و ظرفیت پائین اینترنت؛</p> <p>کمبود وسایط ترانسپورتی؛</p> <p>نداشتن امکانات سیر های علمی؛</p> <p>پائین بودن سطح علمی و توانائی فهم درس در اکثریت شاگردان؛</p> <p>نبود صنوف درسی معیاری که بتوان روش شاگرد محور و آموزش گروهی را تطبیق کرد؛</p> <p>نبود هزینه لازم جهت چاپ و نشر آثار علمی استادان؛</p> <p>ظرفیت پائین ساخت و تهیه پلانها قلت همکاری از سوی اعضای دیپارتمنت</p> <p>چالش‌ها (threats)</p>	<p>قوت‌ها (Strengths)</p> <p>1 داشتن اعضای کادر علمی به سویه های داکتر ماستر؛</p> <p>2 سابقه تدریس و تجارب تدریسی کافی در استادان دیپارتمنت؛</p> <p>3 داشتن صنوف درسی؛</p> <p>4 داشتن برخی وسایل و تجهیزات تدریسی (پروجکتور و وایت بورد)؛</p> <p>5 داشتن محیط و فضای سالم و سرسبز؛</p> <p>6 دست رسی نسبی به اینترنت و تکنولوژی؛</p> <p>7 موجودیت کتابخانه نسبتا غنی در پوهنچی؛</p> <p>8 داشتن نصاب درسی تأیید شده از سوی وزارت تحصیلات عالی؛</p> <p>9 سپری نمودن ورکشاپ‌های آموزشی شاگرد محور و مبتنی بر هدف توسط استادان؛</p> <p>10 داشتن توانائی و ظرفیت انجام تحقیقات علمی؛</p> <p>11 داشتن استادان دارای رتب علمی بلند؛</p> <p>12 دسترسی دوامدار به قرطاسیه باب مورد ضرورت؛</p> <p>13 دارا بودن ظرفیت ساخت و ساز و تدوین پلان های مختلف مربوطه؛</p> <p>14 موجودیت هماهنگی و شفافیت کاری؛</p> <p>15 داشتن دفتر اداری مجهز با تجهیزات (میز، چوکی، فرنیچر و الماری)</p> <p>16 داشتن مدیریت مطلوب و کارآمد؛</p> <p>فرصت‌ها (opportunities)</p> <p>1 موجودیت امنیت سراسری در کشور؛</p>	<p>عوامل داخلی</p>
---	---	--------------------

<p>(1) تأخیر در پروسه تقرری استادان؛</p> <p>(2) قلت رعیات تخصص و شایستگی در استخدام کارمندان؛</p> <p>(3) نبود دسترسی به بودیجه انکشافی؛</p> <p>(4) دست درازی غاصبین زمین و ایجاد موانع جهت تطبیق شهرک استادان؛</p> <p>(5) پیچیدگی و زمانگیر بودن پروسه ترفیع علمی استادان؛</p> <p>(6) ندرت دست یابی به بست های کادری؛</p> <p>(7) قلت همکاری در سطح دیپارتمنت؛</p> <p>(8) قلت همکاری از سوی ادارات ذیربط جهت پذیرش کار آموز؛</p> <p>(9) ندرت استخدام فارغین دیپارتمنت در ادارات و نهاد های حکومتی؛</p>	<p>(2) توجه و حمایت وزارت محترم تحصیلات عالی از پوهنتون ها و برنامه های علمی؛</p> <p>(3) توجه و همکاری اداره محلی ولایت و سایر ریاست ها ولایت تخار با پوهنتون تخار و برنامه های علمی آن؛</p> <p>(4) هوای پاک و آب سرشار و محیط سالم زیست؛</p> <p>(5) موجودیت تفاهمنامه ها بین پوهنتون تخار و پوهنتون های داخلی و خارجی و بین پوهنهی شرعیات با ریاست های مختلف ولایت، که دیپارتمنت می تواند از مفاد این تفاهمنامه های بخ و خوب استفاده و افاده کند؛</p> <p>(6) خوشبینی مردم تخار نسبت به پوهنتون تخار و برنامه های علمی آن؛</p> <p>(7) علاقه مندی فرزندان کشور به رشته تحصیلی فقه و قانون؛</p> <p>(8) اعتبار دیپارتمنت به حیث یک نهاد مؤثر در عرصه علوم شرعی؛</p>	<p style="text-align: center;">عوامل خارجی</p>
---	--	---

<p>(W0) وضعیت محافظه کارانه دیپارتمنت فقه و قانون تصمیم دارد که از طریق فرصت های موجوده برضعف های داخلی غلبه حاصل کند.</p> <p>1. از طریق (O1,O2,5) برای رفع (W1,W2,W3,W4,W5,W7, W11,W12,W8,W9,W11,W12).</p> <p>2. از طریق (O5) برای رفع (W6).</p> <p>3. از طریق (O2) برای رفع (W10).</p> <p>4. از طریق (O6,O7,W8) برای رفع (W14).</p>	<p>(SO) وضعیت تهاجمی دیپارتمنت فقه و قانون با توجه به اینکه در موقعیت تهاجمی قرار گرفته، ظرفیت استفاده از فرصت های بیرونی را دارا می باشد.</p> <p>1. از طریق S1 برای کسب O5 ، O3 ، O2.</p> <p>2. و از طریق S2، S3، S4 برای کسب O6، O7، O8.</p> <p>3. از طریق S6، S7، S8 برای کسب O6، O7، O8.</p> <p>4. از طریق S9 برای کسب O7، O8.</p> <p>5. از طریق S11، S12، S13، S10 برای کسب O3، O5، O6.</p> <p>6. از طریق S14، S15، S16 برای کسب O1، O2، O3.</p>	<p>فرصتها (Opportunities)</p> <p>1. موجودیت امنیت سراسری در کشور؛</p> <p>2. توجه و حمایت وزارت محترم تحصیلات عالی از پوهنتون ها و برنامه های علمی؛</p> <p>3. توجه و همکاری اداره محلی ولایت و سایر ریاست ها ولایت تخار با پوهنتون تخار و برنامه های علمی آن؛</p> <p>4. هوای پاک و آب سرشار و محیط سالم زیست؛</p> <p>5. موجودیت تفاهنامه ها بین پوهنتون تخار و پوهنتون های داخلی و خارجی و بین پوهنچی شرعیات با ریاست های مختلف ولایت، که دیپارتمنت می تواند از مفاد این تفاهنامه های بجز خوب استفاده و افاده کند؛</p> <p>6. خوشبینی مردم تخار نسبت به پوهنتون تخار و برنامه های علمی آن؛</p> <p>7. علاقه مندی فرزندان کشور به رشته تحصیلی فقه و قانون؛</p> <p>8. اعتبار دیپارتمنت به حیث یک نهاد مؤثر در عرصه علوم شرعی؛</p>
<p>(WT) وضعیت تدافعی</p>	<p>(ST) وضعیت رقابتی دیپارتمنت فقه و قانون در نظر دارا با توجه به نقاط قوت داخلی خود، چالش ها و تهدید را حتی الامکان کاهش یا ازین برد.</p> <p>1. از طریق (S1,S2,S7,S10,S11,S14,s16) برای رفع (T3,T7).</p> <p>2. از طریق (S8,S16,S8) برای رفع (T1).</p> <p>3. از طریق (S2,S10) برای رفع (T6).</p> <p>4. از طریق (S1,S2,S9,10) برای رفع (T9)</p>	<p>تهدیدها (Threats)</p> <p>1. تأخیر در پروسه تدری استادان؛</p> <p>2. قلت رعیات تخصص و شایستگی در استخدام کارمندان؛</p> <p>3. نبود دسترسی به بودیجه انکشافی؛</p> <p>4. دست درازی غاصبین زمین و ایجاد موانع جهت تطبیق شهرک استادان ؛</p> <p>5. بیچیدگی و زمانگیر بودن پروسه ترفیع علمی استادان؛</p> <p>6. ندرت دست یابی به بست های کادری؛</p> <p>7. قلت همکاری در سطح دیپارتمنت؛</p> <p>8. قلت همکاری از سوی ادارات ذیربط جهت پذیرش کار آموز؛</p> <p>9. ندرت استخدام فارغین دیپارتمنت در ادارات و نهاد های حکومتی؛</p>

جدول (9) تحلیل عوامل محیطی بر بنیاد تحلیل سوات

جدول (9) تحلیل عوامل محیطی (داخلی و خارجی) را توسط تحلیل سوات (Swot) نشان می‌دهد و بیان می‌دارد که دیپارتمنت فقه و قانون در پنج سال آینده با استفاده از این تحلیل می‌خواهد از طریق نقاط قوت داخلی خویش از فرصت‌ها بیرونی بهره بگیرد، و با استفاده از فرصت‌های بیرونی نقاط ضعف داخلی خود را تقویت بخشد و با تکیه بر نقاط قوت داخلی اثرات ناشی از تهدیدهای موجود در محیط خارجی نهاد تحصیلی را کاهش دهد یا آن‌ها را از بین ببرد.

دیپارتمنت فقه و قانون می خواهد از طریق تدوین پلان استراتژیک و راهبردی خود، به اهداف کلان ذیل

دست یابد:

- ✚ انکشاف و توسعه فعالیت های دیپارتمنت در بخش های فقه و اصول فقه؛
- ✚ ایجاد برنامه ماستری در چهارچوب دیپارتمنت فقه و قانون؛
- ✚ ایجاد بخش شبانه در چهارچوب دیپارتمنت؛
- ✚ جذب کادر علمی دارای درجه تحصیلی دکتورا؛
- ✚ بلند بردن ظرفیت های علمی، تحقیقی، تألیفی و تدریسی استادان؛
- ✚ افزایش بست های کادری دیپارتمنت؛
- ✚ تهیه کتاب ها و مواد درسی معیاری با استفاده از منابع معتبر فقهی و اصولی؛
- ✚ معیاری سازی نصاب درسی دیپارتمنت؛
- ✚ نهادینه سازی فرهنگ رایه کانفرانس های علمی - تحقیقی معیاری و بدرد بخور جامعه و انکشاف

آن در سطح ملی؛

- ✚ افزایش درصدی جذب محصلان و فارغ دهی آمار بیشتر از فرزندان کشور؛
- ✚ نهادینه سازی روش های آموزشی نتیجه محور (OBE) و محصل محور (SCL) در نظام تدریس

استادان و آموزش شاگردان؛

- ✚ ترویج سیستم کربدیت به شکل واقعی آن؛
- ✚ فراهم سازی بستر آموزش الکترونیکی؛
- ✚ نهادینه سازی فرهنگ انصاف و عدالت در رفتارها، برخوردها و ارزیابی ها؛
- ✚ افزایش عواید ملی؛
- ✚ ترویج و تقویة ارزیابی شفاف در ابعاد و سطوح مورد نیاز؛

معمولا سازمانها و نهادها اعم از حکومتی، تجارتي و علمي داراي دوگونه اهداف مي باشند: اهداف استراتژيک و دراز مدت و اهداف مرحله اي و کوتاه مدت، که اين اهداف مرحله اي در قالب برنامه ها و فعاليت ها در خدمت اهداف استراتژيک مي باشد.

ديپارتمنت جهت دست يابي به اهداف استراتژيک فوق، اهداف مرحله اي و برنامه هاي ذيل را در پلان استراتژيک شناسائي و ثبت نموده و در پنج سال آينده به توفيق الله متعال آن ها را جهت دست يابي به اهداف استراتژيک خود، عملي و تطبيق خواهد کرد:

1- در بخش اعضای کادر علمی

عنصر مهم ديگر در بدنه پوهنتون ها که رسالت خطير و نقش بسيار اساسي را به عهده دارد استادان و اعضای کادر علمي است، و اين عنصر هر قدر با ظرفيت تر و کارآزموده تر باشد به همان پيمانه مؤثريت پوهنتون تقويت و تضمين مي شود؛ بنابرین توجه جدي به ارتقای ظرفيت علمي و مهارت مسلکي استادان يکي از اولويت هاي ديپارتمنت در پنج سال آينده مي باشد که براي نيل به آن، برنامه هاي زير را روی دست خواهد گرفت:

أ- ارتقای ظرفیت علمی استادان:

ديپارتمنت خواهد کوشيد ظرفيت علمي استادان را با اتخاذ تدابير ذيل تقويت و ارتقا ببخشد:

(1) تلاش براي فراهم سازي فرصت هاي تحصيلي در مقطع ماستري براي استادان داراي درجه تحصيلي ليسانس.

(2) تلاش جهت دست يابي به بورسيه هاي تحصيلي دکتورا براي استادان ماستر.

(3) تشويق و وادار ساختن استادان بر تکميل شرايط ترقيات علمي در ميعاد زماني معين آن و بدون تأخير.

ب- ارتقای مهارت تدریس و استفاده از شیوه های معاصر آموزشی با اتخاذ تدابير ذيل:

(1) تدوير منظم و دوامدار ورکشاپهاي آموزش روش تدریس معياري و ترويج آن در سطح ديپارتمنت.

(2) تدوير منظم و دوامدار ورکشاپهاي آموزش روش تدریس معاصر و ترويج آن در سطح ديپارتمنت، و

وادار ساختن استادان به رعايت و کاربرد دوامدار آن در پروسه تدریس.

(3) تلاش براي معياري ساختن صنوف درسي، تا تطبيق روش تدریس معاصر ميسر شود.

ت- ارتقای ظرفیت تحقیقی استادان:

جوامع بشري هميشه در معرض بروز مشکلات و بحران ها قرار مي گيرد، دانشمندان و کارشناسان و متخصصان مي کوشند، مشکلات را در حدود امکانات دست داشته بر طرف کنند، و يکي از مهمترين عوامل برطرف کردن مشکلات، انجام تحقيقات علمي و يافتن راه حل از طريق آن است.

ديپارتمنت فقه و قانون با درک اين حقيقت، مصمم است تا با اتخاذ تدابير ذيل ظرفيت و توانايي پژوهشي استادان را هرچه بيشتر تقويت کند، و روند تحقيقات علمي را در فضاي خود نهادينه و هر چه بيشتر ترويج و تعميم کند:

- 1) تدویر ورکشاپ های آموزش شیوه انجام تحقیقات معیاری.
 - 2) توظیف استادان دارای رتب علمی بالا و تجارب تحقیقی به حیث استادان رهنما: و در این زمینه جهت انجام تحقیقات برتر، استادان بلند رتبه و دارای تجارب بلند تحقیقاتی، منحیث ترینران و استادان رهنما برای تحقیقات علمی توظیف می شوند.
 - 3) ظرفیت سازی و دونر یایی برای پروژه های تحقیقی و چاپ و نشر آنها.
- ث- افزایش جذب و استخدام اعضای کادر علمی**

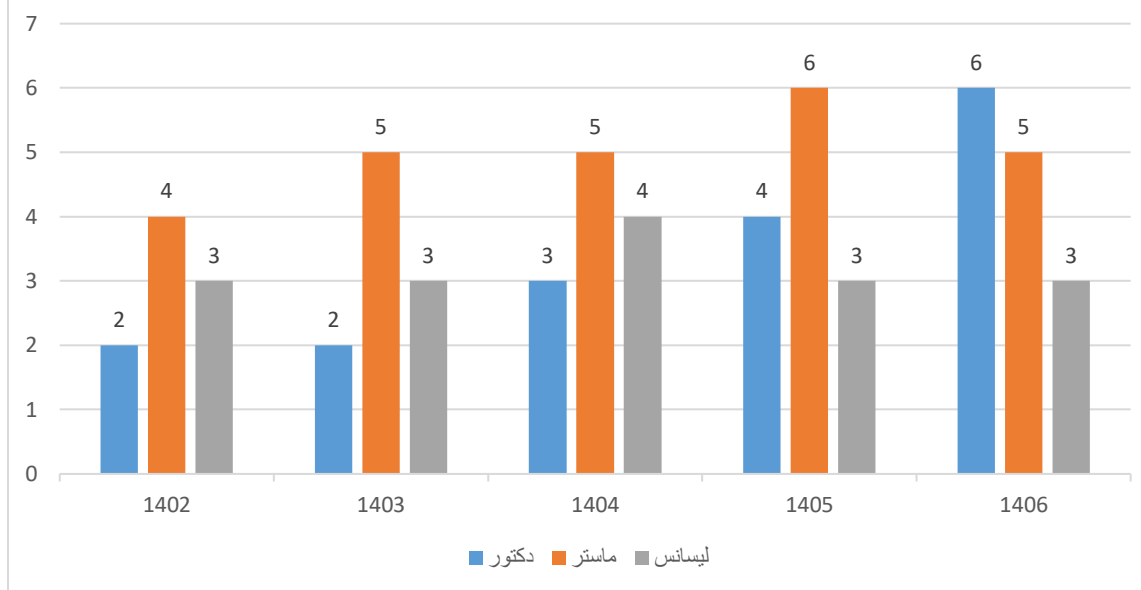
ظرفیت آکادمیک دیپارتمنت به تناسب شاگردان و مکلفیت های تدریسی آن ناکافی است. این دیپارتمنت از سال () تا سال (1402) 9 تن عضوی کادر علمی در اختیار دارد، و به علت کم توجهی مقامات ذیربط تا هنوز در بست آن افزوده نشده، این در حالست که تعداد محصلان دیپارتمنت فقه و قانون در همین سال ها در سال (1397) () تن و در سال (1398) (200) تن و در سال (1399) (206) تن و در سال (1400) (200) تن و در سال (1401) (293) بوده و با شمار شاگردان دیپارتمنت تعلیمات اسلامی که استادان دیپارتمنت فقه و قانون خیلی از مضامین درسی آن ها را تدریس می کند، تناسب میان شاگرد و استاد در حدود (1/40) می باشد؛ با توجه به ایجاد بخش های نامبرده و افزایش سالانه آمار شاگردان، مکلفیت استادان چندین برابر خواهد شد، بناء نیاز است روی انکشاف ظرفیت آکادمیک دیپارتمنت کار شود، بدین منظور دیپارتمنت اقدامات لازم را جهت استخدام اعضای کادر جدید در پنج سال آینده انجام خواهد داد.

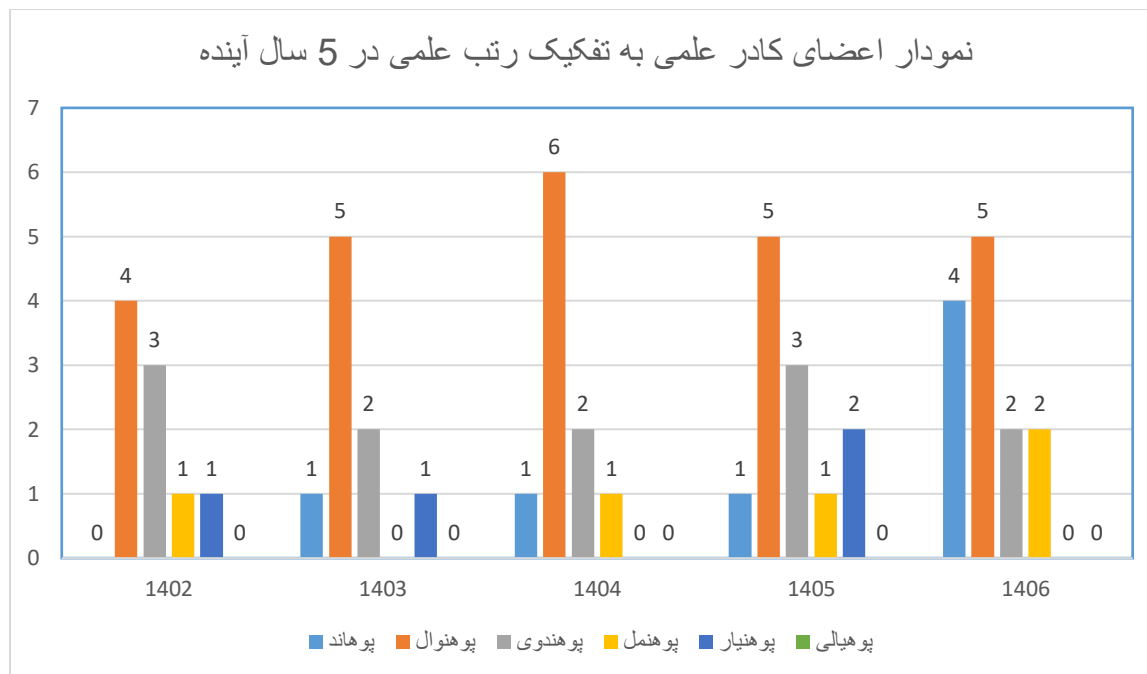
جدول (3) آمار استادان بر اساس درجه تحصیلی و رتبه علمی در پنج سال آینده (1402-1406)

سال	درجه تحصیل	رتبه های علمی	مجموع
-----	------------	---------------	-------

	جدید التقرر	پوهیالی	پوهنیار	پوهنمل	پوهندوی	پوهنوال	پوهاند	لیسانس	ماستر	دکتور	
9	0	0	1	1	3	4	0	3	4	2	1402
10	1	0	1	0	2	5	1	3	5	2	1403
12	2	0	0	1	2	6	1	4	5	3	1404
13	1	0	2	1	3	5	1	3	6	4	1405
14	1	0	0	2	2	5	4	3	5	6	1406

نمودار آمار استادان به تفکیک درجه تحصیل در 5 سال آینده

2- در بخش خدمات محصلان

بدون شک عمده ترین هدف ایجاد و تأسیس پوهنتون ها، تعلیم و تربیه نیروهای مسلکی، کارشناس و متخصص در زمینه های مختلف و فارغ دهی آن ها از این مراکز و پیشکش نمودن آن ها به جامعه است، بنا براین پوهنتون با تمام امکانات خود به شمول مهمترین و مؤثرترین و گرامی ترین عنصر و نیری کاری خود یعنی اعضای کادر علمی در خدمت محصلان قرار دارد؛ از اینرو پوهنتون از هر امکان و وسیله ای در جهت خدمت گذاری، مخصوصاً عرضه ی علم و دانش به محصلان استفاده می کند.

دیپارتمنت فقه و قانون با درک حقیقت فوق، می کوشد در بخش خدمات محصلان اقدامات ذیل را انجام دهد:

أ- انکشاف و توسعه ظرفیت جذب محصلان:

(1) در سالهای گذشته به علت محدود بودن ظرفیت جذب محصلان در مؤسسات تحصیلی کشور به تناسب دوطلبان تحصیلات عالی، در جذب محصلان معیار های آموزشی و معقولیت بطور لازم در نظر گرفته نشده است که به اثر آن بطور درست برای شاگردان خدمات عرضه نگردیده. دیپارتمنت می کوشد در سال های آینده، در جذب محصلان، معیار های آموزشی را رعایت نماید، بدین منظور اقدامات زیر را انجام خواهد داد:

- (2) ایجاد برنامه ماستری؛
- (3) ایجاد بخش اصول فقه و قواعد فقهی با تجزیه دیپارتمنت به دو بخش: (1) فقه (2) اصول فقه و قواعد فقهی؛
- (4) ایجاد بخش شبانه؛

البته ایجاد هر دو بخش فوق الذکر از طریق پیشنهاد به ریاست پوهنچی و پوهنتون و پی گیری جدی آن دنبال خواهد شد؛

5) تقویت بخش نسوان که جدیداً منظور شده، البته با دادن استقلال در حد اختصاص دفتر و مسؤل اداری و در حدود ضوابط و شرایطی که مقام امارت اسلامی و وزارت محترم تحصیلات در نظر می گیرند؛
با ایجاد بخش های فوق الذکر توقع می رود که در پنج سال آینده، 20-30% محصلان دیپارتمنت افزایش یابد.

ب- تقویت مهارت های عملی و کاربردی محصلان

در شرایط امروزی در حوزه آموزش، اکتفا به لیکچر توسط استاد و گوش گرفتن توسط شاگرد دیگر جواب نمی دهد و این سنت قدیمی به باد فراموشی سپرده شده، اصل آموزش شاگرد محور و نتیجه محور و پرکتیک (کار عملی) جایگزین روش کلاسیک استاد محور و مضمون محور گردیده است؛ در این اصل، پرکتیک و بکار انداختن شاگردان در فرایند آموزش، جهت کسب مهارت های کاربردی، نهایت مهم و حیاتی تلقی می شود، و یگانه ارگانی که شاگردان را به پرکتیک و کارهای عملی سوق می دهد، و درسهای تیوری و نظری را در صحنه عمل اجرا و تطبیق می کند، کلینیک های حقوقی است، بعد از پیروزی امارت اسلامی که شرایط دشوار بر کشور حاکم گردید، و جامعه جهانی و در رأس ایالات متحده آمریکا مستمرا امار اسلامی را در تنگنا قرار داد، و یک فضای شبه تحریم را بر کشور تحمیل کرد، کلینیک های حقوقی به علت کمبود امکانات در حالت تعطیل قرار گرفت، خوشبختانه حالا که کشور به سمت نورمال شدن، ثبات و خود کفای به پیش می رود، کلینیک های حقوقی فعالیت های خود را مجدداً آغاز نموده اند. دیپارتمنت فقه و قانون با درک نقش حساس و فعال کلینیک حقوقی در زمینه به فعل در آوردن توانائی های شاگردان و کسب مهارت های کاربردی برای آنها؛ می کوشد تا رابطه و همکار های لازم را با کلینیک حقوقی پوهنتون تخار در حد معرفی ترینان و شاگردان جهت فراگیری آموزش عملی و سایر موارد لازم داشته باشد.

ت- تقویت ظرفیت تحقیقی محصلان

یکی از ضعف های جدی نزد محصلان عدم آشنایی آنها با مهارت ها و روشهای تحقیق است که این مهارت یک نیاز جدی در ساحة کار نیز می باشد. بناء برای تقویت مهارت های تحقیقی محصلان، کورس های آموزشی روش تحقیق برگزار می گردد و زمینه اجرای برخی از پروژه های تحقیقی نیز مهیا می شود.
و علاوه بر اساس نیاز سنجی دقیق، کورس های در بخش آموزش زبان عربی، زبان انگلیسی، آموزش کامپیوتر، شیوه های استفاد از کتابخانه و مطالعه و ... راه اندازی می گردد.

ث- ایجاد برنامه های رقابتی میان محصلان: بدون شک ایجاد رقابت سالم بین شاگردان آنها را به تلاش و کوشش بیشتر سمت و سو داده و به تقویت ظرفیت و مهارت مسلکی آن ها کمک می کند، و بدینوسیله محقق شدن میزان بیشتر اهداف مورد نظر را تضمین و تأمین می کند.

ج- ایجاد شورا و کمیته های کاری محصلان

به منظور شریک ساختن محصلان در برخی تصمیمات در امور مربوط به محصلان و تشویق آن ها به تلاش، ابتکار و نوآوری، شورای محصلان از ترکیب محصلان نخبه تشکیل می گردد، و لایحه وظایف نیز برای آن تهیه می شود.

د- تهیه میکانیزم رسیدگی به شکایات و انتقادهای محصلان:

محیط پوهنتون مانند سایر محیط های انسانی طبیعتاً دست خوش برخی نا ملایقات و کارشکنی ها و بی عدالتی ها می شود، لذا برای رسیدگی به شکایات میکانیزمی در کمیته نظم و دسپلین پوهنچی تهیه گردیده، و دیپارتمنت نیز صندوق شکایاتی در معرض دید شاگردان قرار داده است، وهمچنان میکانیزم بازکردن صندوق شکایات و رسیدگی به آن را آماده نموده و در روشنایی آن به شکایات رسیدگی می نماید.

ه- فراهم سازی سیرهای علمی برای شاگردان:

دیپارتمنت با همکاری پوهنچی میکانیزم مناسبی را جهت تنظیم سیرهای علمی برای محصلان تهیه نموده تلاش های لازم را غرض فراهم سازی بودجه برای راه اندازی سفر های علمی انجام می دهد.

ز- ایجاد کمیته فارغان:

به هدف آگاهی از دست آورد ها در تربیه فرزندان کشور و میزان کارآمدی آن ها در عرصه کاری، دیپارتمنت، کمیته فارغان ایجاد می نماید. کمیته مذکور از طریق اقدامات ذیل، با فارغان و کارفرمایان روابط برقرار می کند و معلومات بدست می آورد:

1) تهیه پرسشنامه خاص جهت کسب معلومت؛

تدویر جلسات مشترک مشورتی با کارفرمایان؛

3- در بخش افزایش تشکیل

پوهنتون ها هر قدر از لحاظ تشکیلاتی توسعه پیدا کنند به همان اندازه به بازدهی و مؤثریت آن ها در حیات اجتماعی جامعه افزوده می شود، از انجائیکه دیپارتمنت فقه و قانون، ظرفیت بالای در خود ایجاد نموده، جهت خدمت گذاری بیشتر در تشکیلات خود افزایش خواهد آورد، و این کار را با اقدامات ذیل انجام خواهد داد:

1) تجزیه دیپارتمنت به دو بخش (فقه و قانون) و (اصول فقه و قواعد فقهی)

2) ایجاد بخش ماستری

3) ایجاد بخش شبانه

4) افزایش تعداد استادان از 9 تن به 13 تن

5) استخدام یک کارکن خدماتی

4- در بخش نصاب و نظام درسی

1) بازنگری و آبدیت کریکولم:

پوهنتون ها و مراکز علمی با بکار اندازی نصاب درسی به انجام رسالت خود می پردازند و شاگردان را تحت پوشش تعلیم و تربیه قرار داده و در نهایت به حیث متخصص و کار شناس فارغ و به جامعه تقدیم می کنند؛ بنابراین هر قدر نصاب درسی پوهنتون کارآمد و تأثیر گزار باشد به همان اندازه بازدهی آن بیشتر می باشد، با توجه به شرایط و اصل تغییر رسم و رواج ها، نصاب ها کلا یا بعضا کارآمدی خود را از دست می دهند، و لذا باید بازنگری شوند، دیپارتمنت فقه و قانون با درک همین قضیه، هنگام لزوم دید وزارت محترم تحصیلات عالی اقدام به بازنگری و تعدیل و تعویض کریکولم درسی خواهد نمود.

2) تقویت سیستم کریدیت:

نظام کریدیت با توجه به خوبی ها و سودمندی های که دارد امروزه پوهنتون ها و مراکز درسی به سطح جهانی به آن روی آورده اند، اگر پوهنتون های افغانستان می خواهند نیروی کار بین المللی تربیه کنند، و شاگردان و فارغ التحصیلان آنها بتوانند با داشتن سند تحصیلی معتبر در سایر کشور ها منحصیث نیروی متخصص و کارشناس وظیفه ایفا کنند و در جذب سرمایه به کشور نقش ایفا نمایند، باید خود را از نظر داشتن نظام تعلیمی با کشورهای جهان هماهنگ بسازند، و مهمترین راه برای این امر ترویج و التزام به نظام کریدیت در حوزه آموزش می باشد.

دیپارتمنت فقه و قانون با درک اهمیت این قضیه می کوشد در دراز مدت نظام کریدیت را بصورت واقعی پیاده کند، و از این طریق در آینده نیروی کار بین المللی تربیه کند.

3) آموزش الکترونیکی

پس از شیوع ویروس کرونا در جهان و از جمله افغانستان، قضیه ای آموزش الکترونیکی در پوهنتون های کشور، و از جمله پوهنتون تخار به یک دغدغه تبدیل شده و اهمیت آن برجسته گردید. خوشبختانه در پوهنخی شرعیات، به اثر تلاشهای مسئولین وقت، کیتمه آموزش الکترونیکی (E-Learning) ایجاد گردیده و اتاق مجهز با کامپیوترها، تلویزیون LCD، انترنت تقریبا کافی، و برخی وسایل دیگر تسهیل کننده آموزش الکترونیکی وجود دارد که با فراهم شدن وسایل ویدیو کنفراس می توان از آن به عنوان یک صنف مجهز برای آموزش های الکترونیکی استفاده نمود.

4) تقویت نظام آموزشی مبتنی بر نتیجه و شاگرد محور

دیپارتمنت فقه و قانون با توجه به همیت آموزش الکترونیکی، اقدامات ذیل را تا پنج سال آینده در این زمینه اتخاذ خواهد نمود:

1. زمینه سازی برای تدویر ورکشاپ های آموزش الکترونیکی و آشنایی با مهارت های استفاده از تکنولوژی جهت تدریس و یادگیری برای استادان و محصلان. "اپلیکیشن"
2. معرفی وب سایت ها و کتابخانه های معتبر الکترونیکی برای استادان و محصلان، و معرفی اپلیکیشن های خاص جهت سهولت استفاده از وب سایت ها و کتابخانه های مذکور.
3. ترویج فرهنگ تدریس و آموزش الکترونیکی.
4. معرفی روش ارتباط محصلان با استادان از طریق تکنولوژی و وسایل الکترونیکی.

5- در بخش اداره و رهبری

ادارات معمولاً چه بزرگ و چه کوچک دارای رهبری می باشند، لازمه اجرای عدالت، نظم و تحقق اهداف مورد نظر، داشتن یک رهبری شفاف و پاسخگوا از عملکردش می باشد، مسئولین دیپارتمنت فقه و قانون در پنج سال آینده آخرین تلاش خود را بخرج خواهند داد، تا بمنظور شفافیت هرچه بیشتر اداره، اقدامات ذیل انجام داده می شود:

1) تطبیق قوانین، مقررات، لوایح و طرز العمل ها:

قوانین و مقررات معمولاً جهت رعایت عدالت، عرضه خدمات بهتر و تأمین نظم و دسپلین وضع و تعیین می گردد، بناء دیپارتمنت با یقین به این موضوع می کوشد قوانین و . . . را اجرا و عملی کند.

2) اطلاع رسانی نظام مند در مورد قوانین، مقررات و لوایح:

پایبندی به قوانین و مقررات تضمینی است برای اجرای عدالت، شفافیت و نظم؛ لذا دیپارتمنت از طریق برگزاری سمینارهای آگاهی دهی در مورد قوانین، مقررات و لوایح و همچنان چاپ و در دسترس قرار دادن آنها، مستمرا اقدامات لازم را در این راستا انجام خواهد داد.

3) رعایت عدالت و مبارزه با کارشکنی و فساد اداری و اکادمیک:

دیپارتمنت فقه و قانون، جهت نهادینه شدن ارزشهای اکادمیک، تعهد وظیفوی و اصول اداره میان استادان و تأمین عدالت و شفافیت؛ خود را در مبارزه با هر گونه اعمال خلاف ارزشهای اسلامی و اکادمیک، اصول و مقررات اداری، بی عدالتی و کارشکنی متعهد می داند، و جهت اجرای عملی این امر، موارد زیر به گونه در نظر گرفته می شود:

1. تقسیم عادلانه مکلفیت ها (تدریس، رهنمایی، اشتراک فعال در کمیته های کاری) بین استادان دیپارتمنت؛
2. استفاده مساویانه از بورسیه ها و برنامه های انکشاف ظرفیت؛
3. ارزیابی دقیق و برگزاری امتحانات بگونه درست و رعایت عدالت و شفافیت در نمره دهی؛
4. رسیدگی به حق تلفی، تعصب، بی انصافی، کارشکنی و غفلت وظیفوی؛

4) تطبیق پروسه مستند سازی فعالیتها:

برای جلوگیری از تقلب و جعل اسناد و تنظیم بهتر فعالیت ها و ارائه شواهد از کارکرد ها برای بازنگران داخلی و خارجی، اقدام به مستند سازی شواهد یک امر حتمی می باشد، متأسفانه تا هنوز دیپارتمنت به این قضیه بطور اساسی نپرداخته. بناء دیپارتمنت قصد دارد در پنج سال آینده ی عمر این پلان استراتژیک، این پروسه را به گونه جدی پیگیری نماید.

5) امضا و انکشاف توأمیت ها و تفاهمنامه ها:

دیپارتمنت فقه و قانون، جهت ارتقای کیفیت و اعتبار آکادمیک خویش، به برقراری روابط همکاری های گوناگون با نهاد های مماثل و ارگان های ذیربط ضرورت دارد. این دیپارتمنت تا هنوز با هیچ نهادی، توأمیت امضاء نکرده است؛ با این وصف، همکاری های نسبی میان این دیپارتمنت و برخی نهاد های دولتی ولایت تخار و همچنان پوهنچی های شرعیات پوهنتون های کابل، بدخشان، بلخ و بغلان بصورت غیر مستقیم، و بعضاً در چوکات قرار داد همکاری بین پوهنتون تخار و پوهنتون کابل وجود دارد، اما این همکاری ها بسنده نمی باشد. بناء دیپارتمنت در نظر دارد در پنج سال آینده توأمیت و قرارداد همکاری را با نهاد های مماثل و دیپارتمنت های فقه و قانون پوهنچی های شرعیات پوهنتون کابل، بلخ و ننگرهار، و همچنان با نهادهای دولتی ولایت تخار از قبیل: ریاست محاکم، ریاست حج و اوقاف، ریاست معارف، ریاست عدلیه، ریاست سارنوالی و غیره، عقد نموده و تلاشهای لازم را جهت استفاده از مواد مندرج قرارداد به خرج خواهد داد.

6) ارزیابی و ارزش یابی تمامی فعالیت ها و برنامه های کاری:

روند ارزیابی از عموم فعالیت ها و برنامه های سازمانی، و از جمله فعالیت های تحصیلی و تحقیقی کمک فوق العاده به بهبود فعالیت های مورد نظر می کند؛ زیرا ارزیابی در واقع محرک نیرومندی است که انسان ها را به سمت بهتر شدن سوق می دهد، مخصوصاً که همراه با دو اصل مهم "مکافات و مجازات" و عدالت و شفافیت باشد؛ بدین منظور دیپارتمنت می کوشد، فعالیت های آکادمیک استادان و محصلان را ارزیابی کند و از این طریق به تقویت و روند آموزش و تحقیقات علمی و جلوگیری از بی توجهی و غفلت در انجام وظیفه بپردازد.

7) ترویج فضای محاسبه و نقد سالم جهت بهبود اداره:

نقد سالم و سازنده ارزشی است دینی، و در جوامعی که نقد و محاسبه وجود نداشته باشد؛ بی تفاوتی، غفلت، کارگریزی، خیانت و از جمله خیانت وظیفوی و خیلی از نا ملایمات دیگر بروز می کند و روند زندگی تا حدودی متأثر می شود، بناء دیپارتمنت می کوشد فضای نقد سالم و به محاسبه کشانیدن منسوبین دیپارتمنت را ترویج و نهادینه بسازد، البته از یاد نبریم که نقد و محاسبه فقط و فقط بخاطر اصلاحات و بهبود و با ادبیات انسانی و دینی و در فضای نهایت مسالمت آمیز و با رعایت سایر شرایط نقد سالم و بدور از هر گونه اغراض شخصی و بکار بردن الفاظ زننده صورت می گیرد.

6- در بخش ایجاد و افزایش عواید

پوهنتون‌ها هرچند نهاد‌های علمی و آکادمیک هستند، و در اولویت کار آنها بحث تولید عواید و افزایش آن مطرح نیست، با این وصف پوهنتون‌ها بصورت غیر مستقیم در تولید عواید و افزایش آن تأثیر دارند، دیپارتمنت فقه و قانون با اقدامات ذیل می‌تواند در تولید و افزایش عواید نقش بازی کند:

(1) **فارغ‌دهی شاگردان و توزیع اسناد تحصیلی:** دیپارتمنت همه ساله تعداد از شاگردان را فارغ می‌دهد که آنها جهت استخدام شدن در عرصه‌های کاری نیاز به دیپلوم، سرتفکیت و ترانسکریپت می‌داشته باشند، و با توزیع این موارد برای آنها، عواید، بدست آمده و به حساب بانکی حکومت ریخته می‌شود.

(2) فیس داخله و حق التدریس محصلان برنامه ماستری

(3) فیس داخله و حق التدریس محصلان بخش شبانه

(4) **تألیف کتب درسی و ممد درسی:** از آن جایکه کتب درسی غالباً پر چاپترین کتب می‌باشد، و همه ساله شاگردان آن‌ها خریداری می‌کنند از این رهگزار با استفاده از حق الامتیاز کتب درسی می‌توان عواید به نفع خزانه دولت واریز کرد.

7- در بخش فعالیت‌های بین‌المللی

دیپارتمنت با توجه به امکانات و صلاحیت‌های خود خواهد کوشید تا جهت تأثیرگزاری در عرصه بین‌المللی اقدامات ذیل را -هرچند اندک- انجام دهد:

(1) انجام تحقیقات علمی و نشر آن در ژورنال‌های بین‌المللی.

(2) در صورت فراهم شدن زمینه اشتراک در سمپوزیم‌ها و کنفرانس‌های بین‌المللی.

8- در بخش سهمگیری در انکشاف جامعه

یکی از اهداف بزرگ مراکز علمی در طول تاریخ سهمگیری در صلاح و فلاح جامعه است، مراکز علمی با توجه به امکانات خود در انکشاف و خیر جامعه سهم می‌گیرند، آنچه این مراکز می‌توانند برای جامعه انجام دهند، دست‌آوردهای علمی و تعلیم و تربیه و نشر مفاهیم و تعالیم و ارزشهای دینی و قانونی برای مردم است.

هرچند اکثریت برنامه‌های که در این پلان استراتژیک متذکر شده ایم سهمگیری در انکشاف و پیشرفت جامعه است، اما علاوه بر اقدامات ذیل هم بصورت مستقیم سهمگیری در انکشاف جامعه را نشان می‌دهد که دیپارتمنت به آن‌ها خواهد پرداخت:

(1) ایجاد برنامه آگاهی دهی شرعی و قانونی:

برای انکشاف فعالیت های دیپارتمنت و سهم گیری آن در تقویت جامعه، ایجاد این برنامه که از طریق آن آگاهی های شرعی و قانونی در موضوعات مختلف مورد نیاز برای اقشار مختلف جامعه داده می شود. و با راه اندازی این برنامه از یک طرف محصلان در ارایه خدمات اجتماعی سهم می گیرند و از طرف دیگر اقشار مختلف جامعه از حقوق و مکلفیت های خویش آگاه گردیده جامعه بسوی همزیستی مسالمت آمیز و رعایت احترام متقابل سوق می گردد.

(2) تعلیم و تربیه و فارغ دهی شاگردان و تحویل دهی آن ها به جامعه

(3) طرح و تطبیق پروژه های تحقیقی هدفمند:

دیپارتمنت در نظر دارد جهت انجام تحقیقات علمی هدفمند و کاربردی، که برای مشکلات حقوقی، فقهی و قانونی موجود در جامعه افغانی، راه حل های مناسب ارائه کند، ظرفیت سازی نموده، زمینه ها و امکانات اجرای این نوع تحقیقات را فراهم سازد تا استادان و محصلان به شکل انفرادی و یا گروهی پروژه های تحقیقی، طرح و اجرا نموده و سهم خویش در انکشاف جامعه را داشته باشند.

(4) راه اندازی برنامه های فرهنگی:

دیپارتمنت خواهد کوشید تا یک شورای فرهنگی از شاگردان ایجاد نماید تا با برگزاری سمینار ها و برنامه های لازم، به ترویج ارزش های پسندیده فرهنگی و مبارزه علیه رسوم و عنعات ناپسند اجتماعی پردازد.

(5) سهم گیری در سرسبزی و صفای: سرسبزی و صفای تأثیر مثبت روی حفظ محیط زیست دارد، و لذا

دیپارتمنت در این راستا به تنظیم پارک زینتی سمت شرقی دفتر اداری خود می پردازد، و تلاش می ورزد آن را به یک پارک واقعا زینتی تبدیل کند.

اولویت ها

اهداف این پلان به ترتیب زیر اولویت بندی گردیده است:

1. اهداف درجه یکم

- (1) ارتقای ظرفیت های: علمی، کار بردی و تحقیقی محصلان
- (2) ارتقای ظرفیت های: علمی، تدریسی و تحقیقی استادان
- (3) شفافیت و پاسخگویی در رهبری
- (4) سهمگیری در انکشاف جامعه
- (5) ایجاد برنامه ماستری
- (6) ایجاد بخش شبانه
- (7) ارزیابی

2. اهداف درجه دوم

- (1) امضای توأمیت ها و تفاهمنامه ها با ادارات ذیربط
- (2) تولید و افزایش عواید
- (3) بروز سازی کریکولم
- (4) تهیه کتلاگ برای معرفی دیپارتمنت و فعالیت های آن
- (5) ظرفیت سازی و دونه یابی برای پروژه های تحقیقی و ارتقای ظرفیت استادان
- (6) ایجاد برنامه های رقابتی میان محصلان
- (7) تجزیة دیپارتمنت به دو بخش "فقه" و "اصول فقه"

1- اهداف درجه سوم

- (1) فراهم سازی زمینه سیرهای علمی
- (2) ایجاد شورا و کمیته های کاری محصلان
- (3) ایجاد پارک تفریحی
- (4) ایجاد کمیته فارغان

اعضای کمیته موظف برای تدوین پلان استراتژیک برای سال های (1402 - 1406)

پوهندوی سید عتیق الله حامدی پوهنوال سعد الدین سعیدی پوهندوی عبد الواحد کریمی

به حیث عضو	بحیث عضو	آمر دیپارتمنت به حیث مسؤل
پوهنمل هدایت الله اکبری		پوهندوی رحیم الله پیمان
به حیث عضو		به حیث عضو

نماینده های صنوف جهت اشتراک در چگونگی تدوین پلان استراتژیک
 احمد شعیب نماینده صنف چهارم
 نبی الله نماینده صنف سوم
 صبغت الله نماینده صنف دوم
 محمد اسرائیل نماینده صنف اول

پلان استراتژیک دیپارتمنت فقه و قانون در جلسه مؤرخ 3 / 2 / 1402 هـ = 2 / 10 / 1444 هـ ق دیپارتمنت فقه و قانون به اتفاق آراء مورد تأیید قرار گرفته و طی پروتوکول شماره (3) ثبت گردید.

پوهندوی سید عتیق الله حامدی
 آمر دیپارتمنت فقه و قانون

پلان استراتژیک دیپارتمنت فقه و قانون در جلسه مؤرخ 21 / 3 / 1402 هـ = 22 / 11 / 1444 هـ ق کمیته پلانگذاری و نظارت از تطبیق پلان ها مطرح و اتفاق آراء مورد تأیید قرار گرفته و طی پروتوکول شماره (6) ثبت گردید.

پوهندوی رحیم الله پیمان
 مسؤل کمیته پلان گذاری و نظارت از تطبیق پلان ها

پلان استراتژیک دیپارتمنت فقه و قانون در جلسه مؤرخ 23 / 3 / 1402 هـ = 25 / 11 / 1444 هـ ق شورای علمی پوهنجی مطرح و به اتفاق آراء مورد تأیید قرار گرفته و طی پروتوکول شماره (3) ثبت گردید.

یاد داشت: صفحه 16 را رنگه چاپ کرده در جای به جای کن.